

Oponentský posudek dizertační práce

MgA. Václav Kočí

Obraz a architektura. Typologie malířských intervencí do architektury

Fakulta výtvarných umění VUT Brno

Autor dizertační práce si zvolil jasně vymezené téma související bezprostředně s problematikou umění ve veřejném prostoru – jmenovitě malířské realizace v architektuře, vzniklé v posledních deseti letech u nás a v dalších zemích Evropy a USA. Jeho téma je aktuální zejména pro naše prostředí, kde je umění ve veřejném prostoru stále ještě nepříliš ustálenou a zavedenou kategorií. Jeho hlavním záměrem, který si v úvodu vytkl, bylo vytvořit na zvolených příkladech přehlednou typologii těchto zásahů.

Přehledná systematika a terminologie patří ke kladům této práce. Autor srozumitelně a jasně stanoví kritéria pro zařazení děl do jednotlivých kategorií, důraz na hlavní kritérium konceptu mu usnadnilo vyhnout se některým sporným zařazením. Možná mohl být už někde v úvodu jeho práce zdůrazněn jeho zájem o nefigurativní, nezobrazivý charakter malířských intervencí - k tomuto vymezení se Kočí jasně přihlásí až na straně 42, kdy vypočítává vlastnosti pro zkoumané typy intervencí. Skoro se vkrádá myšlenka, zda toto důležité vymezení nemělo být umístěno už někde v podtitulu jeho dizertační práce. Autor by tak nemusel poněkud skrývat svůj subjektivní „interes“, který může být jedním s „přirozených“ kritérií výběru, důvod, proč sleduje některé, z pohledu současné tvorby poměrně úzce vymezené ukázky. Pojem malířské intervence nebo realizace v architektuře navozuje totiž pocit většího zkoumaného prostoru, než jeho pozdější, Kočím stanovené vymezení. Tady by bylo patrně vhodnější slovo *nástin* než pojem *sborník*, které uvádí v odstavci *Přínos práce*. Václav Kočí dále omezil rozsáhlou problematiku co do techniky na v podstatě tradiční malířské prostředky těchto intervencí, což celé jeho práci jistě prospělo. Jím takto vybraný vzorek osmi podrobněji zkoumaných příkladů samozřejmě látku nevyčerpává (to nebylo jeho cílem ani v možnostech standardního rozsahu dizertační práce), je však poměrně reprezentativní.

Ve své druhé části nazvané *Umění ve veřejném prostoru*, která je věnována historii, se dopouští některých zjednodušení, což je také asi dáno snahou o stručnost a snahou zaujmout rozumný proporční rozsah. Tato část nicméně vyznívá jako „povinný“ slovníkově kompilační úvod, je z ní cítit, že autora dizertační práce přitahuje více ono „prosakování“ *architektury do uměleckého světa* než hlubší teoretický průnik do historických souvislostí.

Kapitola *Současná situace v ČR* je možná příliš stručná na to, aby poskytla aspoň malou sondu do této problematiky u nás. Kočí zde uvádí jmenovitě pouze dva umělce mladší generace a to dosti specificky orientované (Barbora Klímová a Dominik Lang) a tak není divu, že tato část vyznívá obzvláště fragmentárně. Možná je to vyvoláno také příliš ambiciózním pojmenováním kapitoly. Oba naši umělci by se, podle mého soudu, také patrně více hodili do další zajímavé statě nazvané *Umění nebo architektura?* Autor v ní sleduje hraniční formy obou sfér, uvádí proto logicky spíše umělce vyjadřující se architektonickými prostředky (Kirkeby, Armajani), což je v pořádku. Čtenáře by však možná zajímala i „druhá strana“ tvůrčích ambicí některých architektů, vytvářejících právě ony *ikonické* „sochařsky tvarované“ stavby, k nimž patří například Frank Gehry nebo třeba i náš Jan Kaplický. V kapitole 2.1.5 *Struktury oficiální podpory umění ve veřejném prostoru* se doktorand také příliš obecně věnuje různým formám umění. Rovněž zde se mohl přece jenom držet ve svém výběru příkladů důsledněji malířského média, pak by mohl proniknout do problematiky hlouběji. Zde bychom mu mohli také vytknout, že nerozlišuje mezi krátkodobými prezentacemi (v podstatě je pomíjí) a stálými realizacemi pro místo. Ze zahraničních projektů to je například v německu konaný *Sculptur project Münster*, každých deset let se opakující akce, která přesahuje počáteční vymezení „soch ve městě“ a kde řada soch (nejenom), zůstává trvalou součástí města. Což je poměrně častý model známý v celé západní Evropě nebo USA. Přinejmenším z tohoto „objektivního“ pohledu by patrně ani hodnocení situace u nás nemuselo vypadat tak tristně. Zmíňme v této souvislosti například libereckou akci *Socha a město* z roku 1969 nebo „undergroundové“ pražské *Malostranské dvorky* z osmdesátých let. Z konce šedesátých let doktorand pouze vybírá nezpochybnitelnou kvalitu letenských komínů s mozaikou Zdeňka Sýkory.

Těžištěm Kočího dizertační práce (jak správně sám avizuje), je samozřejmě třetí kapitola, která je současně nejlépe zpracovanou částí. Ve výběru zvolených příkladů intervencí se střídají zahraniční a u nás realizované projekty. Je obtížné doporučit k pozornosti další práce, které by bylo možné do této problematiky zařadit. Výběr na je na autorovi dizertační práce a Kočí jistě preferoval příklady intervencí, které nejvíce souzněly s jeho vlastním uměleckým programem. Někomu může chybět z klasiků třeba James Turrell s jeho barevnými iluminacemi prostoru nebo z mladší generace současná výrazná představitelka malířských intervencí v architektuře Katharina Grosse.

Přesto bych alespoň jednu výjimku rád udělal, protože splňuje všechna autorem stanovená kritéria této práce i vymezené charakteristiky. Tímto frapantním nedostatkem je vynechání některého příkladu pojednání podlahové plochy jako dalšího přirozeného „povrchu

architektury“. Nabízí se zde některá z intervencí, kterou vytváří v posledních letech na mnoha místech zejména anglický umělec Jim Lambie. Ačkoliv samozřejmě s „podlahou pracuje“ občas i v jiných souvislostech zastoupený Peter Kogler, Lambieho přesto pokládám za neméně výraznou osobnost, která shodou okolností, pracuje v podstatě podobnými výtvarnými prostředky (používá vinylové samolepící pásy).

Příloha naznačuje a to je sympatické, že se autor problematikou nezabývá pouze akademicky. Uvádí příklady své výukové praxe, které ono příznačné vzájemné *prosakování volného umění a architektury*, dobře demonstrují. Jeho pedagogické působení na Ústavu architektury Fakulty stavební VUT vyznívá zajímavě a přesvědčivě. Naznačuje nám tím že svůj interest dokáže zajímavě včlenit do výukového procesu. Také jeho zatím pouze ve studii prezentovaná interiérová malířská práce, i když skromějšího rozsahu, nenechá nikoho na pochybách, že jeho vlastní výtvarná práce souzní s výše popsanou problematikou.

Práce je přehledně graficky členěná, s bohatým výčtem použité literatury a ostatních zdrojů, chybičkou na kráse jsou některé technicky nekvalitní reprodukce. Pár drobných překlepů se vždycky najde, ale zamrzí zejména u důležitých jmen (konkrétně v textu a popiskách opakovaně uváděné chybné pojmenování Duschamp místo Duchamp, Chaloupecký místo Chalupecký atd.).

Celkově však Václav Kočí předvádí dobrou teoretickou kondici, využívá v ní svou schopnost systematického třídění a smysl pro interdisciplinární zkoumání.

I přes uvedené výtky naplňuje jeho práce stanovený cíl a mohla by být podnětným materiálem pro některé vysoké školy, doplňujícím výuku studentů zejména malířství a architektury.

Na základě uvedené dizertační práce a po jejím úspěšném obhájení doporučuji udělení akademické hodnosti Ph.D.

Doc. Jiří Sobotka, akad. soch.

Srpen 2010